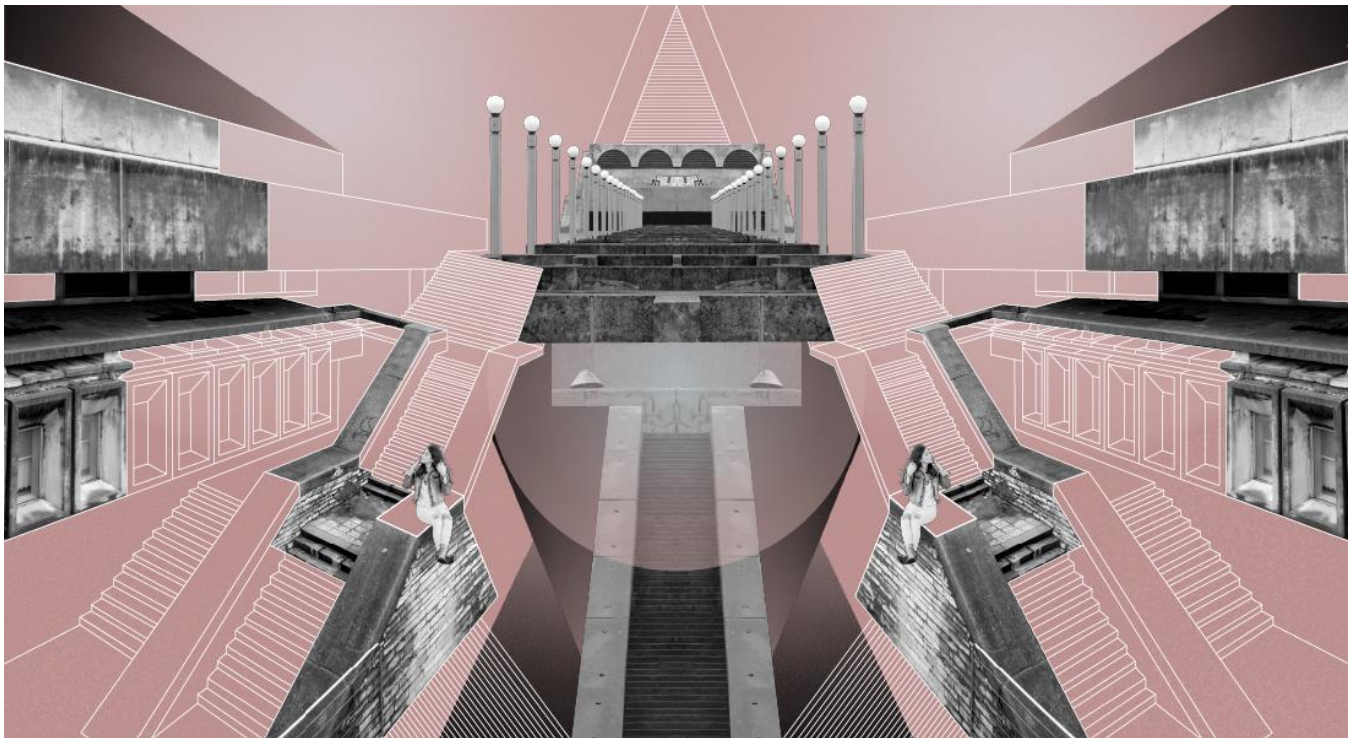

Linnahalli katusesmaastiku tegevusruum

Koolinoorte arhitektuurikonkurss 2020
„Minu unistuste katusesmaastik“

Hea õpetaja ja juhendaja!

Olete tutvumas juba kuuenda üle-eestilise koolinoorte arhitektuurikonkursi juhendiga. Oleme seni saanud lahendusi nii konkreetsetele ja täpselt piiritletud kohtadele kui ka abstraktsemale ruumile. Eelmistel aastatel on noored pakkunud põnevaid ruumilisi lahendusi teemadel: unistuste jõeäär, unistuste keskväljak, unistuste koolimaja, unistuste koolihoov ja unistuste kodutänav. Sel korral pakume noortele lahendamiseks avaliku hoone – Tallinna Linnahalli – katusemaastiku.

Konkursi ülesandega soovime panna õpilasi märkama ja mõtlema meid ümbritsevast keskkonnast laiemalt ning anda neile võimalus põneva linnaruumi loomisel kaasa mõelda. Ühtlasi loodame, et konkursil osalemise kaudu muutuvad nad ruumi suhtes ka edaspidi tähelepanelikumaks ning julgevad vajadusel oma arvamust avaldada (nt linnaplaneerimises osaleda). Mida rohkem inimesi ruumiteemadest huvitub ja ruumiloomes kaasa räägib, seda kirjum, mitmekülgsem ja kasutajasõbralikum linnaruum üheskoos luuakse.

Käesolev materjal annab ülevaate konkursiga seonduvatest teemadest, kus on ka viited täiendavale materjalile ning lõpus mõned väikesed lisaülesanded, mida „soojenduseks“ ehk enne Linnahalli katusemaastiku kujundamist teha. Materjali võib kasutada nii ettevalmistuseks konkursist osavõtul kui ka üldisemalt linnaruumi käsitlemiseks koolitundides (ruumiõppeks). Lisaks leiab meie kodulehelt www.nooredarhitektid.ee ka eelmiste aastate materjali teiste põnevate teemade, näidete ja mõttesuundadega.

Põnevat koolitundi ja edu konkursil osalemisel!

TALLINNA LINNAHALLI KATUSEMAASTIKU PROJEKT

Konkursi eesmärk on pakkuda uusi põnevaid lahendusi Linnahalli katusemaastiku elustamiseks, kus avalikus ruumis leiaks muudki tegevust peale mere- ja linnavaadete nautimise. Linnahall on ikooniline arhitektuuri- ja maastikumärk, mille saatus on siiani lahtine. Hoone on projekteeritud nii, et sellest on võimalik üle jalutada ehk maja ise ongi avalik linnaruum. Just seetõttu on meil hea võimalus unistada, milline võiks olla erinevaid ajaveetmisvõimalusi pakkuv turvaline katusemaastik Tallinna südames.

Projekti koostamisel tasub alati liikuda üldiselt üksikule ehk suuremast pildist konkreetsema kujunduse ja detailsema lahenduseni. Lihtsam on alustada visioonist ja unistusest ning seejärel mõelda, kuidas neid vormistada ja ellu viia – mida oleks vaja muuta või ehitada, et soovitud tegevused või olemiskohad tekiks?

Enne alustamist on hea mõelda sellele, milliseid tegevusalasid võimaldab Linnahalli katus ja selle vahetu ümbrus erinevatel aastaaegadel. Millised neist on igapäevased ja millised hooajalised? Kuidas erinevas vanuses inimesed Linnahalli katusemaastikku või selle ümbrust kasutavad? Mis on oluline, et linnaruum oleks turvaline ja kutsuv? Ehk on mõnest teisest Eesti linnast või hoopis mujalt maailmast midagi põnevat silma jäänud? Võiks ka uurida, milleks on ajalooliselt Linnahalli kasutatud ja kuidas linn on selle ümber muutunud. Mida teha ajaloolise hoonega, mida enam ei kasutata? Kuidas vana ja uus ühendada, lisada ruumi uusi kihte ja tähendusi?

Tähtis on lasta mõtetel vabalt lennata, head ideed võivad olla ka esmapilgul teostamatud!

VÕISTLUSALA

Konkursiala on Tallinna Linnahalli katus. Linnahall asub Tallinnas sadama vahetusläheduses kahe linnaosa – Põhja-Tallinna ja Kesklinna – piiril. Hoone lõunaosa ümbritsevad parklad, idasuunal aga sadama-ala tühermaa. Hoone katusemaastikult avaneb vaade Soome lahele, samas ei varja hoone merelt vaadates Tallinna vanalinna siluetti.

Maa-ameti Geoportaal

Linnahall ehk V. I. Lenini nimeline Tallinna Kultuuri- ja Spordipalee rajati Moskva 1980. aasta suveolümpia- mängudeks ning oli kasutusel nii kontserdisaali kui jäähallina. Kahjuks on hoone aga viimastel aastatel olnud kasutusetu. Dokumendi lõpus leiad viited täiendavale materjalile Linnahalli kujunemisloost.

Vaade Linnahallile merelt (Foto: Rasmus Jurkatam)¹

¹ <https://www.flickr.com/photos/vaderism/23817896979/in/photostream/>

OLULISEMAD OBJEKTID JA ARENDUSED LINNAHALLI NAABRUSES**Kalarand**

Kadarik Tüür Arhitektid arhitektuurikonkursi võidutöö²

Vaatamata sellele, et Tallinn laiub piki mereäärt, on linn merele siiani väga lünklikult avatud ja sageli ligipääsematu. Mereäärt ehib valdavalt nõukogude perioodil rajatud tööstusmaastik ning kasutuse või otstarbeta ehitised nagu Linnahall ja Patarei kindluse kompleks. Linnahalli ja Patarei vahel asub Põhja-Tallinna isetekkeline avalik rand eramaal - Kalarand - mis on ajalooliselt olnud Tallinna kalanduse keskus. Tulevikus on sinna ette nähtud elamurajoon, mille rannapromenaad loob sidusa avaliku ruumi merega. Pro Kapitali korraldatud arhitektuurikonkursi Kadarik Tüür Arhitektid võidutöö väljavõttest ja hilisemast ehitusprojektist on näha, et Linnahallgi on selles visioonis taamal kenasti olemas.

Kalaranna arendusest ja Kalaranna piirkonnast loe lähemalt:

https://www.prokapital.com/prokapital_projects/kalaranna/?lang=et

<https://reisijuht.delfi.ee/archive/eesti-100-aaret-kalamaja-elanike-meelispaik-kalarand-oli-populaarne-juba-14-sajandil?id=82907749>

<http://jaakjuske.blogspot.com/2012/09/kalaranna-ponevast-ajaloost.html>

² <http://www.pealinn.ee/tallinn/kalarand-saab-rannapromenaadi-ja-paikeseloojangu-nautimise-terrassi-n187220>

Kalaranna kvartali ehitusprojekt (KTA)³

Tallinna sadam

Sadam linnahallist idas on üks peamisi linna- ja riigivärvaid. Sadama arendusplaan on seotud inimsõbraliku linnakeskkonna loomise ja kinnisvaraarendusega, milles põhirõhk on sadama ühendamisel linnaga. Koostöös Zaha Hadid arhitektidega on sadamaalale koostatud arengukava “Vanasadama arendusplaan 2030”, milles ette nähtud promenaad ühendab sadama-ala rohevõrgustikuga: lõunaosas Kadrioru pargi ning põhjaosas Kalamaja, Linnahalli ja Lennusadamaga.

Tallinna sadamast ja sadamaalast loe lähemalt:

<https://www.ts.ee/static/files/145.Masterplaan%202030%20kokkuv%C3%B5tlik%20raport.pdf>

<https://www.err.ee/961550/tallinna-vanasadam-saab-lopuks-uue-ja-moodsama-ilme>

<https://www.err.ee/998372/tallinna-volikogu-toetas-vanasadama-pohjaosa-detailplaneeringu-algamist>

³ <https://www.prokapital.com/news/the-first-two-construction-phases-of-kalaranna-quarter-will-be-carried-out-by-nordecon/?lang=et>

“Vanasadama arendusplaan 2030” (Zaha Hadid arhitektid)⁴

Kultuurikatel

Kultuurikatel on Tallinna vanas elektrijaamas Põhja puiestee 27a tegutsev loome- ja kultuurikeskus. Kultuurikatel asub endises Tallinna Linna Elektri Keskjaama hoones, mis alustas tegutsemist 1913. aastal ning lõpetas töö 1979. 2007. aastal võeti kultuurimälestisena kaitse alla katlamaja, gaasihoidla, estakaad ja telliskorsten. 2010. aastal alustati Kultuurikatla rekonstrueerimist ja see avati 2015. aastal.

Projekti eesmärk oli avatus, võimalus hilisemateks lisandusteks ja planeerimata tegevusteks. Ühisruumides on säilitatud algupärane viimistlus ja esile toodud tööstulikut monumentaalne atmosfäär. Kultuurikatlast on saanud oluline loomekeskus Tallinnas. Selle uksed on avatud igas vanuses külastajale mitmesuguste kultuuriürituste ja loomemajandusega seotud tegevuste elluviimiseks.⁵

Kultuurikatla vahetus läheduses tegutses veel käesoleva aasta novembri lõpuni Eesti Kaasaegse Kunsti Muuseum. Muuseumi täpne saatus/edasine asukoht on täna veel teadmata.

Kultuurikatlast loe lähemalt:

⁴ <https://www.ts.ee/static/files/145.Masterplaan%202030%20kokkuv%C3%B5tlik%20raport.pdf>

⁵ <https://et.wikipedia.org/wiki/Kultuurikatel>

<http://www.kavakava.ee/project/kultuurikatel/>

<https://www.puhkaeestis.ee/et/kultuurikatla-aed-ehk-pada>

<http://www.ekkm.ee/>

<https://www.muurileht.ee/mis-on-ekkmi-k/>

<https://kultuur.err.ee/1010254/tallinna-kunstihoone-juhataja-ekkm-korda-mitte-kinni>

Kultuurikatel (foto: Tõnu Tunnel)

LINNAUURING

Arhitekti töö oluline osa on kohapeal alaga tutvumine. Miljöö parem tunnetus ning ümbruse, inimeste liikumisteede ja tegevuste kaardistamine loob projektile vajaliku baasi. Linnahalli külastamine ning selle läheduses ringi uidates ruumi märkamine ja märkmete tegemine (selleks sobivad nii vabakäelised visandid, fotod, olulised märksõnad, muljed, hinnangud ja emotsioonid) võiks olla osa konkursitööst. Sellist ettevalmistust ja taustauuringut saab kombineerida ka mõne teise ainega. Kas poleks tore teha üks väljasõit, ühendatud geograafia, bioloogia, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse tund Tallinna mereäärses väliõppeklassis?

Kõige paremat infot saab siis, kui konkursialal pikemalt viibida. Jälgides, kuidas ruumi praegu kasutatakse, kust kuhu liiguvad inimesed, kust tõuseb ja kuhu loojub päike, luuakse kujutelm sellest, milline võiks see ruum tulevikus välja näha. Kui vähegi võimalik, soovitame samas kohas käia erinevatel kellaaegadel ja nädalapäevadel, sest nii saab ühest kohast mitu täiesti erinevat ruumikogemust.

Kui kohapeale siiski ei jõua, soovitame kindlasti tutvuda alaga GoogleMapsi kaudu (Streetview) ning vaadata seejuures tingimata ka konkursialast kaugemale. Sidusa ruumi loomisel on alati äärmiselt oluline vaadata kaugemale, õppida tundma konteksti. Kuidas suhestub Linnahall seda ümbritseva ruumiga? Millistes suundades avanevad vaated hoonele ja mida näeb selle katuselt? Kaarti uurides saab hea ülevaate mereäärest, peamistest liikumisteedest, olulisematest maamärkidest, elu- ja tööpiirkondadest ning nende ühendajatest. Taustainfot tasub otsida ka veebist, näiteks erinevaid ajaloolisi fotosid, ning seda saab jällegi kombineerida mõne teise ainetunniga (materjali otsimine, analüüs, refereerimine, esitus jms). Erinevate ajalookihtide uurimiseks on hea kasutada nt portaali Ajapaik fotorakendust (proovi otsingusõnana kasutada ka V. I. Lenini nimeline Tallinna Kultuuri- ja Spordipalee).

Parema ülevaate Linnahalli mastaapsusest saab järgnevatest videotest:

<https://www.youtube.com/watch?v=3W4hWG12Pdg>

<https://www.youtube.com/watch?v=ZiUxRMyaFII>

Tulevikuvisionidest loe ja vaata siit:

<http://www.pealinn.ee/tallinn/video-vaata-kuidas-linnahall-tulevikus-valja-nagema-hakkab-n201864>

<https://www.sirp.ee/s1-artiklid/arhitektuur/linnahall-ekspertide-kaes/>

<http://linnahall.blogspot.com>

KATUSEHALJASTUS

Haljaskatus/rohekatus/murukatus

Euroopas koguvad järjest populaarsust murukatused, mis Eestis tänaseks veel väga kõvasti kanda kinnitanud ei ole. Murukatusel on esteetiline, ökoloogiline ja praktiline väärtus, mis sobitub suurepäraselt erinevatesse keskkondadesse. Nad toovad leevendust linna vihmaveesüsteemile, seovad õhus lenduvat tolmu ja summutavad müra. Ja mis kõige olulisem - murukatus on silmale ilus ja roheline vaadata! Murukatuse võib ehitada nii klassikalise hooldusvaba rohelise katusena kui ka õitsva ja hoolitsetud katusaiana.

Loe lähemalt:

<https://et.wikipedia.org/wiki/Haljaskatus>

<https://www.aripaev.ee/uudised/2015/09/15/muru-katusel-hoiab-sooja-ja-tokestab-mura>

<https://majandus24.postimees.ee/1193360/kuidas-saada-korralikku-murukatust>

<https://moodnekodu.delfi.ee/news/ehitus/rohekatus-abc-millist-rajada-ja-kuidas-ehitada?id=81773883>

Chicago Linnahalli rohekatus (allikas: Wikipedia)

Tartu Naerumaa lasteaia rohekatus (autor Tajuruum⁶)

Konteinerhaljastus

Konteinerhaljastus on hooajaline (ilu)taimede kasvatamine teisaldatavates kasvuanumates ehk konteinerites. Sageli kasutatakse konteinerhaljastust kohtades, kus õhu saastatus või mulla vähesus ei võimalda püsihaljastust. Konteinerhaljastus elavdab alasid nagu trepid, avarad terrassid ja sillutatud pinnad, tuues tihtipeale esile seeläbi muid märkamatuks jäävaid kauneid detaile. Samuti võimaldab konteinerhaljastus vahetada äraõitsenud lilled sujuvalt õitsvate vastu ning luua ajutisi kompositsioone tähtpäevade ja sündmuste puhuks, sest haljastust saab vastavalt vajadusele ümber paigutada.

Loe lähemalt:

<http://kristmar.blogspot.com/2015/07/konteinerhaljastus.html>

Tiina Raide magistritöö "Konteinerhaljastuse praktikad katusehaljastuses. Kasutamine ja probleemid Eestis", 2017

<https://digikogu.taltech.ee/et/item/a6fd4ee7-a6f6-4043-9458-459fe3e87688>

⁶ <https://www.tajuruum.eu/projektid/naerumaa-lasteaed>

TTÜ hoovilahendus (autor Kivisilla aia- ja maastikukujundus)⁷

Võru uus keskvälgak (autor Stuudio Tallinn). Allikas: Võrumaa Teataja⁸

Toidu kasvatamine linnas

Linnaaiandus ei ole enam pelgalt rõdukastis maitsetaimede kasvatamine, vaid üha enam tuure koguv ökoloogilisema elustiili osa. Paljud linnaelanikud otsivad võimalusi, kuidas linnatingimustes ise juur- ja köögivilju kasvatada, vahel ka täitsa suurtes kogustes. Linnaaiandus on ka hea viis kogukonna kokku toomiseks, sest liidab sarnase maailmavaate ja elustiiliga inimesi. Näiteks tegutseb Tartus Annelinna veerel Tartu Maheaed ja Karlovas Aleksandri tänavas Aleksandri aed, Tallinnas Lasnamäel Laagna aed, Põhjala tehases jm.

Loe lähemalt:

⁷ http://www.kivisilla.ee/?page_id=47

⁸ <https://vorumaateataja.ee/koik-uudised/elu-ja-kultuur/23954-lugeja-mure-kesklinna-park-keskvaeljak-voi-seminari-vaeljak-mis-on-mis>

Söödav Linn (2009) <https://www.digar.ee/arhiiv/et/raamatud/20179>
<https://www.sirp.ee/s1-artiklid/arhitektuur/toiduvorgustikud-linnas/>
<https://tartu.postimees.ee/4263101/siim-vatalin-linnaaiandus-on-ruumipoliitika>

Laagna aed Lasnamäel, allikas: Tallinna Keskraamatukogu⁹

⁹ https://keskraamatukogu.ee/raamatukogu/laagna-raamatukogu/37500652_226418244667054_1096214926843707392_n/

TREPISTIKUD

Linnahalli katusemaastiku oluliseks elemendiks on trepid. Praegused trepid on monumentaalsed, aga veidi üksluised ja amortiseerunud. Konkursitööd tehes võiks kindlasti mõelda treppide taaselustamisele, aga ka teistele võimalikele lahendustele. Treppe annab edukalt kasutada mitmeteks erinevateks funktsioonideks. Kuna tihti alustatakse projekti inspiratsiooni kogumisega juba valmis ehitatud näidetest, siis oleks ideaalne teha esmalt ideekorje, et õpilased otsiksid ise võimalikult erinevaid lahendusi, mis neile endile huvitavad tunduvad ja mõtleksid, milliseid saaks kasutada ka Linnahalli treppidel (nt Google või Pinteresti otsingud märksõnaga *stairs landscape architecture*).

Koreti lastelinnak Golden Gate'i silla pargis, San Fransiscos¹⁰

¹⁰ <https://www.mommynearest.com/edition/bay-area/article/8-most-epic-playground-slides-in-the-bay-area>

Näide integreeritud trepistikust Lower Sproul uusarendusel California Ülikoolis, USA (foto autor: Alan Karchmer)¹¹

TEGEVUSED KATUSEMAASTIKUL

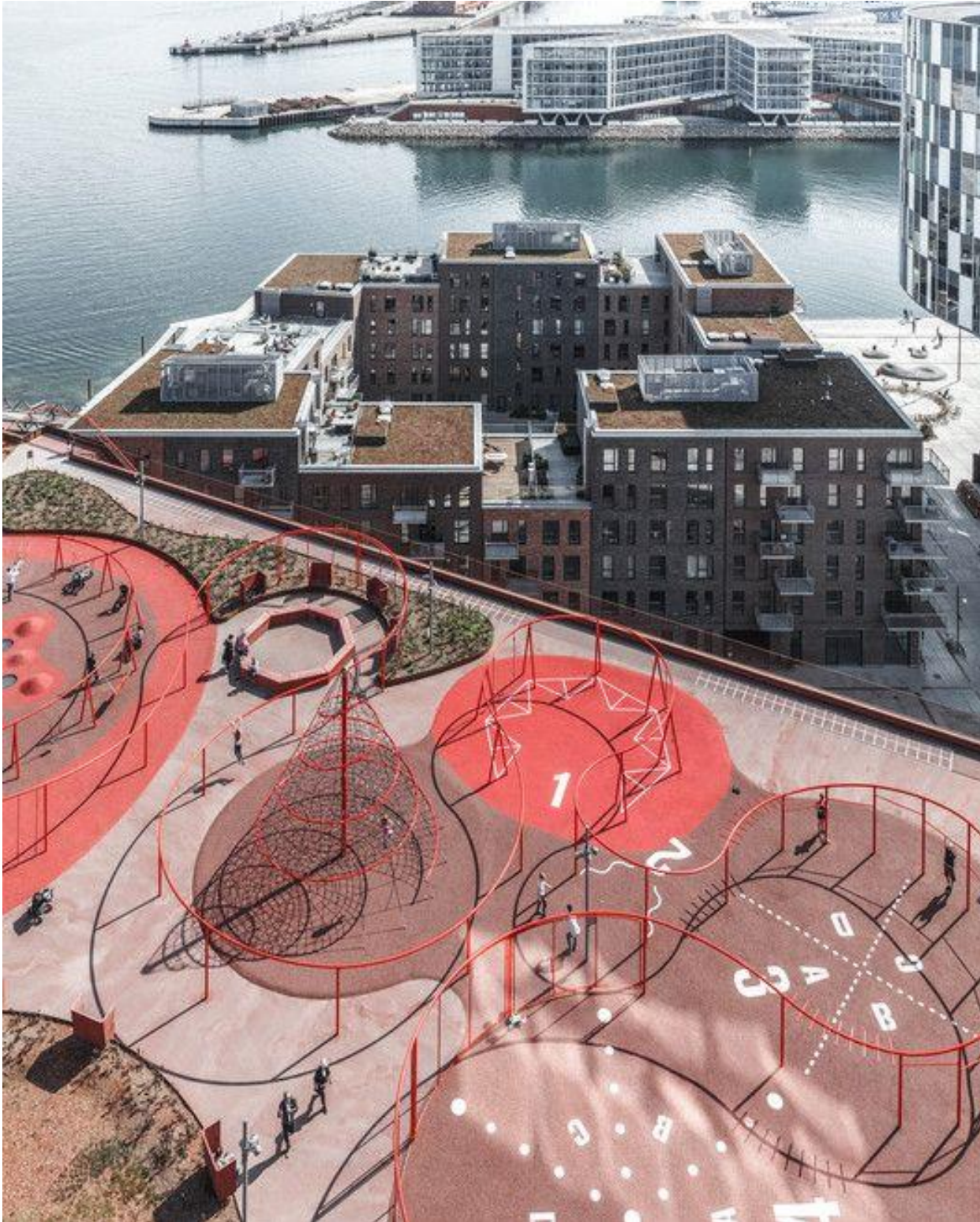
Katused kipuvad olema unustatud pinnad, mille eesmärgiks peetakse sademete eest varjamist. Kuid aina rohkem leidub maailmas suurepäraseid ja loomingulisi näiteid, kuidas esmapilgul kasutuseta pinda huvitavalt ära kasutada. Katus on õigupoolest samuti elu- või tegevusruum, lihtsalt välisõhus ja tänavapinnast kõrgemal. Allpool toome mõned näited uuenduslikest lahendustest ja ootamatutest funktsioonidest. Siin saab lasta fantaasial lennata ja mõelda raamidest välja, sest ideid on siin lõputult! Ettepanek - ajalootunnis võib rääkida katuseaedade kujunemisloost, ühe näitena saab uurida Babüloni rippaedu, üht seitsmest maailmaimest.

¹¹ <https://www.archdaily.com/870467/lower-sproul-redevelopment-moore-ruble-yudell-architects-and-planners/5909381ce58ecea7250001e1-lower-sproul-redevelopment-moore-ruble-yudell-architects-and-planners-photo>

Tööstushoone katusemaastik Kopenhaagenis, mida saab kasutada nt suusatamiseks – ARC Copenhill BIG¹²

¹² <https://big.dk/#projects-arc>

Mänguväljak parkimismaja katusel Kopenhaagenis vaatega merele – Park'n'Play JAJA arhitektid¹³

¹³ <https://miesarch.com/work/3154>

Stadsbergeti parkimismaja katus Rootsis – talverõõme suurtele ja väikestele. White Arkitekter¹⁴

Jooksurada Londoni ärihoone katusel, arhitektibüroo Allford Hall Monaghan Morris¹⁵

¹⁴ <https://whitearkitekter.com/project/stadsberget/>

¹⁵ <https://www.dailymail.co.uk/news/article-4855138/Office-block-unveils-rooftop-running-track.html> ja <https://www.ahmm.co.uk/projectDetails/90/White-Collar-Factory-Old-Street>

Kohvik ostukeskuse katusel Pariisis

Stedsans katusekohvik, mis kasvatab kõik tooraine kohviku juures – Kopenhaagen (foto: Anders Husa)¹⁶

¹⁶ <https://ec.europa.eu/environment/europeangreencapital/sustainable-restaurant-copenhagen/>

VALGUSTUS JA LINNAMÕÖBEL

Katusemaastiku kavandamisel on oluline roll ka valgustusel ja linnamööblil. Eestis on pimedat aega palju, kuid erinevad valguslahendused annavad rohkelt võimalusi selle parandamiseks. Samas on oluline, et lisanduv valgus ei tekitaks liigselt valgusreostust.

Valgust saab lisada erinevate valgustitega - mastvalgustid, pollarid, prožektorid. Kuid samuti on võimalik integreerida valgus kujunduselementide sisse ning moodustavad ise põnevaid lahendusi. Kaasaegsemad viisid hõlmavad ka nn tarku kõnniteid, mis salvestavad päeval päikesevalgust ja öösel helendavad.

Jalgrattatee Eindhovenis¹⁷

¹⁷ https://www.npr.org/sections/parallels/2014/11/17/364136732/in-a-dutch-town-a-glowing-bike-path-inspired-by-van-gogh?sc=17&f=1001&utm_source=iosnewsapp&utm_medium=Email&utm_campaign=app&t=1576425724393

*The Wave, Kopenhaagen*¹⁸

¹⁸ <https://www.pinterest.com/pin/333688653639530214/>

Kõnnitee sillutisse integreeritud valgustus Hispaanias¹⁹

¹⁹ https://www.npr.org/sections/parallels/2014/11/17/364136732/in-a-dutch-town-a-glowing-bike-path-inspired-by-van-gogh?sc=17&f=1001&utm_source=iosnewsapp&utm_medium=Email&utm_campaign=app&t=1576425724393

Linnamööbli puhul võiks tähelepanu eelkõige suunata sellele, et see oleks eelkõige kasutajasõbralik ja ilmastikukindel. Ideaalne oleks kui mööbel oleks multifunktsionaalne, st ei pakuks ainult võimalust istumiseks, vaid ka teisteks tegevusteks. Linnamööbel võib hõlmata ka mänguväljaku elemente või ollagi üks suur mänguväljak (sh ei tasu unustada, et ka suurematele-vanematele inimestele tegelikult meeldib mängulisus). Pink ei pea olema vaid pink! Lisaks võib linnamööbel pakkuda kaetud ruumi, varjulisemaid omaetteolemise kohti, seltskondadega ajaveetmise võimalusi, esinemispaiku, liikumisrõõmu ja puhkehetki. Ka kunst võib olla osa ruumikujundusest - nt skulptuur, mida saab lisaks vaatamisele ka päriselt kasutada.

Pink-lillekonteiner²⁰

²⁰ <http://www.darbylanefurniture.com/urban-furniture-for-a-modern-look/>

Ruumiline vorm istumiseks, lamamiseks, varjualuseks...²¹

KONTROLLKÜSIMUSED

Enne projekti kallale asumist ja ruumiliste lahenduste väljamõtlemist tasub korraks aeg maha võtta ja vaadata, kas on olemas vastused järgmistele küsimustele:

- Kus asuvad eri ilmakaared? Kuidas liigub päike?
- Millised hooned ja asutused paiknevad Linnahalli läheduses?
- Millistes suundades inimesed kõige tõenäolisemalt liiguvad? Milline on autoliiklus, kus asuvad ühistranspordi peatused?
- Milliseid tegevusi praegu Linnahallil ja lähistel teha saab? Millest on puudus? Mida tahaksid teha teistsugused ja võimalikult erinevad inimesed? Mida on nende tegevuste jaoks vaja lisada?
- Kes ruumi kasutavad? Kas erinevaid ruumikasutajaid võiks olla rohkem või vähem?
- Kas tegevus- ja olemisruumi saavad mugavalt kasutada ka erivajadustega inimesed?
- Kuidas teha nii, et ruum oleks kutsuv?
- Kas katusemaastik vajaks haljastust? Mis võiks olla haljastuse eesmärk (puude vari, muruplats, lillepeenar, söödavate taimede aed, ronitaimedega varjestus, põõsaste või kõrrelistega piiride tähistamine jne)?
- Milline on linnamööbel? Kuidas valgustada ruumi pimedal ajal? Mis on valgustuse eesmärk - turvalisus, tähelepanu tõmbamine, meeleolu loomine? Millised on katusele sobivad elemendid?

NB! [Maastikuarhitektuuri](#) ja [tänavaruumi](#) elemente võib vaadata juurde ka eelmiste aastate juhenditest.

²¹ <https://www.contemporist.com/please-be-seated-london/>

SOOJENDUSÜLESANDED

Inspiratsiooni saab ka [Uri ruumi!](#) kodulehelt, kust leiab erinevaid harjutusi, mis õpetavad ruumi märkama, teistmoodi kasutama ja ruumiliselt mõtlema. Sarnaselt eelmise aastaga sobib alati ruumiteemade sissejuhatuseks, käe- ja tähelepanelikkuse harjutuseks tajukaardi joonistamine.

Tajukaart

Kodutee peast joonistamine – milline on igapäevane teekond koolist koju? Millised kohad on meeldivad, millised ebameeldivamad? Kui palju ja mida keegi oma teekonnal märkab? Millised detailid jäävad mällu ja miks? Kus ja millised maamärgid on linnas? Miks need on maamärgid? Mis teeb teekonna mõnusaks/põnevaks/kutsuvaks või vastupidi? Tähtis on kasutada ainult oma mälu ja joonistada ruumi nii, nagu see tundub, kaardi pealt kontrollimine ja vahemaade mõõtmine selle harjutuse juurde ei sobi ning „valesid“ jooniseid pole olemas. Tähtis on just kogemuse meenutamine ja selle visuaalne esitamine – ebameeldivam teelõik võib vabalt olla joonistatud lühemalt ja põnevam pikemalt ja detailsemalt. Huvitavamaks teeb ülesande ka see, kui mitte kirjutada tänavanimed, vaid joonistada lihtsalt liikumisteed (kust pöörata paremale-vasakule, mis oluline maamärk tee äärde jääb või suunamuutust abistab), justkui koostades juhendit kellelegi, kes lugeda ei oska. Pärast saab üheskoos tajukaarte vaadata ja proovida aru saada, mis kohti teiste teekond läbib. Ülesanne õpetab ruumi märkama, oma kogemusi analüüsima ja treenib mälu.

Minu hea koht

Lühike kirjutusülesanne, millele võib soovi korral lisada foto. Milline on sinu lemmikkoht linnas, avalikus ruumis? Kus see asub? Millised elemendid teevad seal olemise mõnusaks? Mis seal teha saab? Kõige napim variant on 1 foto ja 1 lause ning selle põhjal saab teha äraarvamismängu, mis kohaga on tegu. Ülesanne õpetab analüüsima ja põhjendama, võrdlema erinevaid kogemusi ja määratlema, mis teeb ruumi heaks.

LISAMATERJALID

Fotomaterjal linnahallist

<http://linnahall.ee/mediateek/>

<https://estonianworld.com/life/pictures-giant-pile-soviet-era-concrete-in-tallinn/>

<https://www.jensassmann.com/linnahall/>

Ajalooline ülevaade

<https://sirp.ee/s1-artiklid/arhitektuur/tallinna-linnahalli-hiilgus-ja-viletsus/>

<https://register.muinas.ee/public.php?menuID=monument&action=view&id=8781>

https://et.wikipedia.org/wiki/Tallinna_Linnahall

<http://www.pealinn.ee/tagid/koik/linnahalli-sund-ehitust-juhtis-vene-kindral-ja-linna-tootajad-aeti-n187242>

Lift 11 installatsioon Linnahalli katusel, 2010-2011

<http://hga.ee/installation-to-the-sea-at-the-tallinna-linnahall/>

Ülevaade Linnahallist, inglise keeles

https://issuu.com/maihirtentreu/docs/the_book_research